

Nella Koskell: Kiroukseen sidotut

Arvostelu: Vesa A. Korhonen

Ennen kuin ryhdyin lukemaan Nellan kirjaa, olin väistämättä nähnyt sitä kommentoidun mielenkiintoiseksi ja koukuttavaksi. Tämä ei voinut olla vaikuttamatta omiin odotuksiin.

Kirjaa lukiessa huomio kiinnittyi ensin hieman teknisiin seikkoihin: Kerronta etenee massiivisena virtana, varsinkin alkupuolelta löytyy yli sivun pituisia tekstikappaleita. Hieman toisenlaiseen rytmitykseen tottuneelle lukijalle nämä ovat toisinaan melkoisen raskaita taivaltaa. Väliin alkaa kuitenkin ilmestyä notkeampia jaksoja, jotka on kenties kirjoitettu myöhemmin, kirjoittajan kokemuksen kartuttua. Kirjan alussa oleva johdanto kertoo kirjan syntyhistoriasta asioita, jotka eivät ainakaan sulje pois tätä ajatusmallia.

Tapahtumat kirjassa etenevät melko hurjalla tavalla, sivumäärää kohden laskettuna taitaa ihmisiä menehtyä enemmän kuin Tuntemattomassa sotilaassa. Mutta kokonaisuus toimii, ehkä yhtä pientä poikkeusta lukuun ottamatta: Kun ensimmäinen sivullinen kyläläinen joutuu surman viemäksi, ei reaktio henkilöiden parissa ole aivan niin voimakas kuin voisi kuvitella. Nuoriso esimerkiksi on kovin hilpeänä lähdössä uimarannalle. Oman kokemukseni mukaan ihan tavallinenkin onnettomuus, vaikkapa tulipalo joka vaatii uhrin, hiljentäisi kylän elämänmenoa huomattavasti enemmän useammaksi viikoksi. Tätä voisi myös verrata aikaisemmin tapahtuneisiin eläinten raateluihin, joiden aiheuttamat reaktiot olivat paljon "suurempia". Mutta ehkä teksti tässä kuvaa sitä, miten tilanteen vakavuus ei ensin avaudukaan kylän asukkaille.

Mutta joka tapauksessa kirja, totta vieköön, on koukuttava! Ei sitä tahtonut laskea kädestään sitten kun lukemisen alkuun oli päässyt. Pohdiskelin pitkään syitä tähän. Luulen keksineeni yhden mahdollisen näkökulman: Tässä on jotain tuulahdusta vanhoista hyvistä ajoista, 50-luvulta ellei peräti 30-luvulta. Tai laajemmin, kirjassa on elementtejä suuresta osasta suomalaista populaarikulttuurin perintöä, ehkäpä enemmän vielä naispuolisiin lukijoihin perinteisesti vedonneita osia. Siellä on aistittavissa Anni Polvan Tiinan tunnelmia sekä Hilja Valtosen itsenäisten naishahmojen heijastumia yhtä hyvin kuin elokuvien Ansa Ikonen/Tauno Palo ja/tai Regina Linnanheimo/Leif Wager -tyyppisiä elementtejä. Ja tottakai Siiri Angerkoski/Aku Korhonen –puoli tulee myös esille. Aika on nykyhetki ja paikka aivan tavallinen, mutta silti nuo vanhan ajan sävyt tulevat läpi.

Tarinassa on myös nuortenkirjamaisia elementtejä (mikä selittänee sen suosiota nuorempien lukijoiden keskuudessa). Kieli ja lauserakenteet ovat monessa kohdassa selkeitä, etten sanoisi yksinkertaisia. Turhat kikkailut ja koristelut on jätetty tekemättä. Mutta kokonaisuutena kirja selvästi ei ole nuortenkirja, ainakaan aivan perinteinen sellainen. Romanttiset yläsävelet saavat useammassakin kohdassa sellaisia konkreettisia toteutumia, että kirjaa ei aivan heppatyttöikäisille lukijoille voi varauksetta suositella.

Ehkäpä siis kirjan voima ja tenho onkin juuri sen muodostamassa kokonaisuudessa: Se yhdistelee asioita ja sävyjä pitkältä ajalta ja erilaisista maailmoista. Tapoja, perinteitä, ihmistyyppejä. Nella on osaltaan säilönyt kansien väliin sellaista kulttuuriperintöä, joka vuosi vuodelta käy vähemmäksi. Eikä tässä säilykkeessä ole mitään vanhuuttaan homeisen sivumakua, vaan toteutus on tuore ja elävä.